

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Jeszcze Polska nie zginęła

Author: Wioletta Hajduk-Gawron

Citation style: Hajduk-Gawron Wioletta. (2018). Jeszcze Polska nie zginęła. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 142-144). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Jeszcze Polska nie zginęła

O cytacie

To początek HYMNU NARODOWEGO Polski – *Mazurka Dąbrowskiego*, czyli *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*. Autor tekstu to Józef Wybicki, natomiast autor muzyki jest nieznany.

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Słowa pieśni powstały przede wszystkim z myślą o żołnierzach LEGIONÓW POLSKICH WE WŁOSZACH, stworzonych pod dowództwem generała Jana Henryka Dąbrowskiego przy oddziałach Napoleona Bonapartego w 1797 roku. Pierwotnie pieśń śpiewana była tylko przez legionistów generała Dąbrowskiego na obczyźnie. Jednak jej proste słowa i marszowy rytm szybko zyskały popularność również w Polsce. W 1927 roku *Mazurek Dąbrowskiego*, zatwierdzony odpowiednią ustawą, stał się hymnem narodowym, choć nieoficjalnie pieśń tę Polacy traktowali jako własny hymn przez cały czas walk o niepodległość Polski. W XIX wieku utwór zaadaptowały też do swoich celów inne słowiańskie narody – powstały m.in. *Jeszcze Łużyce nie zginęły*, *Jeszcze Chorwacja nie umarła* czy *Jeszcze nie umarła Ukraina* (ukraiński hymn narodowy z 1863 roku). Współczesna wersja słów nieznacznie różni się od wersji oryginalnej, lecz nie zmieniło to głównego przesłania pieśni. Pierwsza zwrotka dotyczy ostatniego ROZBIORU POLSKI, kiedy to po klęsce INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ w 1795 roku kraj został podzielony pomiędzy Rosję, Austrię i Prusy. Kolejne strofy przywołują ważne wydarzenia z historii Polski oraz nadzieję na pomoc Napoleona. Cała pieśń wyraża patriotyzm i wiarę w odzyskanie niepodległości.

O autorze i jego twórczości

Józef Wybicki (1747–1822) był publicystą, politykiem, dramatopisarzem i poetą. Uczył się u jezuitów w Gdańsku, studiował prawo i historię

powszechną. Jest autorem pism politycznych, społecznych i moralnych (np. *Myśli polityczne o wolności cywilnej*), oper (np. *Kmiotek*), komedii (np. *Kulig*), tragedii *Zygmunt August*. Jego sztuki nie cieszyły się jednak dużą popularnością. Obecnie jego nazwisko kojarzone jest przede wszystkim ze słowami *Mazurka Dąbrowskiego*.

Dwukrotnie się żenił, z drugiego małżeństwa miał troje dzieci. Z jednej strony był typem domatora, z przyjemnością zajmował się gospodarstwem i cieszyła go sielanka rodzinna. Z drugiej strony jednak był bardzo zaangażowany w sprawy polityczne, co wiązało się z częstym przebywaniem poza domem. Wielokrotnie powoływano go na stanowiska sądowe, pełnił ważne funkcje polityczne, miał wysokie zdolności organizatorskie i cieszył się zaufaniem społeczeństwa. Po upadku powstania kościuszkowskiego wyemigrował do Paryża. Od lata 1797 roku zajmował się organizowaniem Legionów Polskich we Włoszech, był bliskim przyjacielem generała Jana Henryka Dąbrowskiego.

Warto wiedzieć

- **HYMN NARODOWY** lub państwowy jest pieśnią patriotyczną dającą wyraz poczuciu odrębności i jedności narodowej, przywiązaniu do akceptowanych przez daną społeczność wartości, tradycji i instytucji. Hymn narodowy uznawany jest za oficjalną formę zbiorowej ekspresji uczuć narodowych, wykonuje się go w sytuacjach uroczystych (zob. także **Bogurodzica*, *dziewica*, **Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki / Ota- czał blaskiem potęgi i chwały*, **My, Pierwsza Brygada, / strzelecka gromada*, **Święta miłości kochanej ojczyzny*, **Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród*, **Oto dziś dzień krwi i chwały, / Oby dniem wskrzeszenia był*).
- **INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA** – polskie powstanie narodowe w 1794 roku przeciwko Rosji i Prusom, zakończone niepowodzeniem. Naczelnikiem powstania był generał Tadeusz Kościuszko – zob. **Święta miłości kochanej ojczyzny*.
- **LEGIONY POLSKIE WE WŁOSZACH** to polska formacja wojskowa utworzona z polskich żołnierzy, którzy po III rozbiorze Rzeczypospolitej wyemigrowali do Francji i Włoch. W styczniu 1797 roku generał Jan Henryk Dąbrowski w porozumieniu z Francuzami utworzył Legiony Polskie, których zadaniem była walka o odzyskanie niepodległej Polski. Nadzieja legionistów na powrót do kraju była jednak związana z walkami prowadzonymi pod zwierzchnictwem generała Napoleona Bonaparte, który już wówczas odnosił sukcesy wojskowe w północnych Włoszech.

- ROZBIORY POLSKI – wskutek niezdolności państwa polskiego do przeprowadzenia odpowiednich reform oraz w konsekwencji współdziałania Rosji i Prus terytorium Polski zostało podzielone między Rosję, Prusy i Austrię w kolejnych latach: 1772, 1793, 1795. Tym samym aż do 1918 roku Polska nie funkcjonowała jako suwerenne państwo.

Z opracowań

Już w momencie swego powstania żołnierska pieśń Wybickiego została potraktowana jako śpiewny program działania dla pokolenia, które przeżyło hańbę rozbiorów. Jak każda piosenka o chwytliwej melodii i oczekiwanych słowach w ciągu roku obiegła całą Polskę. Ale nikt wówczas nie przypuszczał, że program ten będzie aktualny przez prawie całe dwa następne stulecia.

Witkowska, Przybylski 2002, 61

Bibliografia

Witkowska A., Przybylski R., 2002: *Romantyzm*. Warszawa.

Wioletta Hajduk-Gawron